

העם

ציר ירושלים-קאהיר

כאילו אחרי הידברות ביניהם, אישם בעמוד 15. כמעט אף עתון עיברי אחד לא נתן את ההצהרה במלואה. קול ישראל הוסיף ליריעה זיוף בולט. הוא טען שמסמודי גינה את "הפירסום הרב" שניתן להודעות בורגיבה בישראל — כאילו הצדיק את התעלמות הממשלה מהן, וכאילו הסתייג מהצהרת הפעולה השמית וגורמים דומים שהעלו את מעשה בורגיבה על נס.

האמת היתה הפוכה. מסמודי גינה את "הניצול הצניג" של הודעות בורגיבה על ידי ישראל. כחנתו היתה, בלי ספק, להר דעת גולדה מאיר בעקרון לה מונד. בה התייחסה אל דברי בורגיבה כנגנת לדברי תלמיד מפגה, אמרה בסגנון עולבני שהם סימן של "ראשית ההתפכחות מצד הערבים". **פמירת לחי**. גולדה עצמה אמרה הש" בכוונה משליחות חסרת-הישגים בי פאריס: "עדיין לא קראתי את הנוסח המלא של דברי בורגיבה" — חודש אחרי שנאמרה. בנאום גדול ומקיף על מדיניות-החוץ הישראלית שנשאה בכנסת, עלתה על עצמה בלהס מלחמתי, תיארה את "אשלות" בורגיבה (מבלי להזכירו בשם) כסכנה לכוננות הלאומית.

לוי אשכול, ששהה אותה שעה בלונדון כדי לחדש את שיתוף-הפעולה הישראלי-בריטי נגד מצריים, נתן לבורגיבה תשובה משלו. הכריז הוא: ישראל אינה יכולה להתחייב אף פליט אחד, כי הפליטים הם אויבי ישראל. לעומת זאת מקוהה ישראל להעלות שניים עד שלושה מיליון יהודים. אילו רצתה ישראל לנצל את דברי בורגיבה להתחלת דרשית, היתה רומנת לפחות שתיתכן גישה חדשה לבעיית הפליטים — שהיוכרה בכל דברי בורגיבה. החזרה על הקו הישראלי הנוקשה ביותר נגד פתרון מוסכם של בעיית הפליטים, שהובלט גם בדברי גולדה בכנסת, מהדהה סטירת-לחי מצלצלת ליוזמה התוניסאית.

מה זימרה הסנונית? עלה על כולם אבא אבן, המועמד לתפקיד שר-החוץ. אמר הוא באסיפה בתל-אביב, בדברו על הכרות בורגיבה: "מי שאומר שאפשר לקיים יח"ס בין יהודים וערבים אינו אומר שום דבר בעל ערך המדובר לא ביחסים בין אנשים או לעדות, אלא בין מדינות ריבוניות. מי שתעלם ממדינת ישראל לצורך יחסים אלה, תעלם מן העיקר."

היה זה סילוף היוזמה התוניסאית מעיי קרה. כי בורגיבה אמנם זיבר על כבוד יהודי בין "יהודים וערבים", אך קבע באורח חוד-משמעי את הצורך להכיר במדינת יש"ר אל, באמרו כי "חלוקת ארץ-ישראל היא פתרון רצוף". בכך שם את הדגש על המדינות, לא על העדות.

כמו כל דוברי הממשלה, ניסה גם אבן לרמוז כי בורגיבה שינה כמה פעמים את דעתו, ועל כן אין ערך לדבריו. סנונית אחת אינה מבשרת את האביב, ומה גם שהסנונית משנה ואת זימרתה מדי יום ביומו."

גם זה היה סילוף, שהוחדר באופן שיטתי לתודעת הציבור. האמת היא כי בורגיבה נקט בכל מסעו קו ברור ועיקבי: ישראל עשתה עולל לעם הפלסטיני, והיא חייבת לתקנו. אילו אפשר היה לחסלה בכוח הנשק, יש טעם לדבר על כך, אך אין כל אפשרות כזאת. לכן יש להכיר בישראל ולהגיע עימה להסדר של שלום, תוך פתרון בעיית הפליטים.

בוז בירושלים, מוות בקאהיר. אין ספק שממשלת ישראל חששה מפני בורגיבה, מפני שזה עלול לגלות לעולם כי היא אינה מוכנה לשום ויתור למען השלום. על כן שיתפה פעולה עם גמאל עבד-אל-נאצר, שיצא גם הוא למלחמה נגד בורגיבה.

בעוד ממשלת ירושלים ניסתה להתעלם מיוזמת בורגיבה בטענה שאין לה ערך, הוקיעה אותה ממשלת קאהיר בטענה הפ" כה. קרא דוברו הראשי של נשיא מצרים: "שום ערבי אינו יכול להעלות בדמיונו דו-קיום בשלום בין הערבים וישראל, כפי שתוארה על-ידי בורגיבה!" וכאילו רצה להשיב לאבן, הוסיף חסנין חיכל: "אפילו על דו-קיום בין הערבים והיהודים אי אפשר לדבר אלא אחרי חיטול ישראל."

אך התשובה המוחצת ביותר לתגובה העלובה של ממשלת ישראל מצאו הסטרי-דנטים בקאהיר, שהודרכו על-ידי המישטר-הם צעדו ברחובות, נשאו כרזות: "בידתו של בורגיבה — דינה מתתן"

שיתוף-הפעולה בין כוחות-השלום כמר-חב הוא עדיין בגדר חלום. אך שיתוף-הפעולה בין הכוחות הפועלים נגד השלום הוא מציאות.

זאת הוכיח השבוע שוב הנשיא אל-חביב בורגיבה, כאשר מיתקפת-השלום שלו הגיעה לשלב החמישי.

הוא קשור בשמו של מוחמד מסמודי, שהיה שר-ההסברה ואיש-אמונו של בורגיבה (כמו בשיר בריחמד לפזין). מסמודי, שחזר לאחרונה להיות איש-אמונו של בורגיבה, מכהן עתה כשגריר תוניסיה בפאריס. הוא הוזקק לביירות להתיעצות עם בורגיבה, אחרי פיצוץ פצצת-השלום שלו בירושלים.

בסעודה של כתיבה-החוץ בפאריס הכריז מסמודי: "לא יתכן להציג את כל הבעיות במונחים של מלחמה... ב-17 השנים האחרונות הפך קיומה של ישראל עובדה קיימת... היצרים מאפילים על הבעיה היהודית"



שגריר מסמודי בשער "ז'אן אפריק" * "ישראל זכתה להבנת הכל"

די-ערבית. דרושה תאורה אחרת כדי לגשת לפתרונה... הנשיא בורגיבה זרע זרעים העתידיים לנבוט, במוקדם או במאוחר. בכך חזר מסמודי על דברי בורגיבה עצמו. אך הוא הרחיק לכת ממנו בפרט חשוב אחד. בורגיבה הקפיד להדגיש בכל צהר רותיו כי ישראל, עם כל היותה עובדה קיימת שיש להשלים עימה, היא תופעה שלילית. הוא חזר על כך השבוע בתוכייה, כאשר הבליט את העולל שעשתה ישראל לפליטי פלסטין, ואת קשריה עם העולם האימפריאליסטי.

מוחמד מסמודי אף הוסיף לדבריו, כי פעם הראשונה, הגדרה חיובית על ישראל. אמר הוא: "ישראל פתרה את בעיית קור-בנות הנאציזם, שזכו להבנת הכל, לרבות העולם הערבי." שום מנהיג ערבי לא חילק מעולם שבח כזה לישראל.

ניצול ציני. עתוני ישראל התייחסו אל ההצהרה רבת-המשמעות כאל דבר של מהיכך. שני עתוני-הערב מיקמו אותה,

המוקדם לציון החזרת מעמדו של מסי-מודי כאיש-אמונו של בורגיבה.

התופעה המדינית המרכזית במרחב, בחודשים הקרובים:

הברית החדשה בין לונדון וירושלים. ברית זו תזכיר במידה רבה את הברית שהיתה קיימת בין ישראל לבין צרפת, בתקופה שהובילה למיבצע סיני-סואץ. גם את האנגלים תדחוף השאיפה לפגוע בגמאל עבד-אל-נאצר, ולהגן על אינטרסים בריטיים מפני פגיעה מצרית. אינטרסים אלה מרוכזים בעדן ובנסיכויות הנפט הערביות, ולונדון חוששת מפני שאיפתו המוצהרת של נשיא מצרים לסלק אותה מן "הדרום הערבי". תמיכתה של לונדון תבטא בעזרה מסוגים שונים. אולם יחד עם זאת תסתייג אנגליה מפעולה צבאית נגד ההטייה.

אל תתן אמוץ בהצהרות ממעם משרד החוץ הישראלי, כאילו גם צרפת ממשיכה לתמוך בישראל. בייחוד אין זה נכון ביחס לתמיכה צרפתית אפשרית, במיקרה של מלחמה על מי הירדן. ביקורה האחרון של גולדה מאיר בצרפת היה כשלון מוחלט, והבהיר כי שוב אין לישראל תומכים בבירה הצרפתית, מלבד כמה מוותיקי התונים הבטחוניים הצרפתיים, שנתרו על כנס מתקופת מבצע סיני. כשלון דומה נחל שמעון פרס.

יפתבר כי הערכות הי ממשלה לנבי עתיד היחסים עם גרמניה המערבית היו אופטימיות מדי.

בון תרכז את מאמציה בעתיד הקרוב למניעת חי-סול עמדותיה בעולם הערבי, ורק בשלב שני תיגש לקשירת הקשרים עם ישראל. אולם היא כבר הבירה, כי גם אז יהיה האינטרס שלה ב"ישראל שני במעלה, בסולם העדיפו-יות הפוליטיות שלה במרחב.

יפתבר כי הערכות הי ממשלה לנבי עתיד היחסים עם גרמניה המערבית היו אופטימיות מדי. בון תרכז את מאמציה בעתיד הקרוב למניעת חי-סול עמדותיה בעולם הערבי, ורק בשלב שני תיגש לקשירת הקשרים עם ישראל. אולם היא כבר הבירה, כי גם אז יהיה האינטרס שלה ב"ישראל שני במעלה, בסולם העדיפו-יות הפוליטיות שלה במרחב.

אין ספק כי המחירות להסתדרות יירחן. החלטה על כך התקבלה במפא"י ובאחדות העבודה, אם כי טרם נקבע המועד החדש לעריכת בחירות אלה. יש-בת הועד הפועל של ההסתדרות, שנועדה להתקיים בשבוע הבא כדי לזון בשאלה זו, נדחתה ללא מתן הסבר.

המפלגה הרתית לאר-מית תגרום צרות ללוי אשי-כול. העסקנים הדתיים רוגזים על ראש הממשלה כי לא נענה לדרי-שתם, בדבר הרכבת ועדת-חקירה חדשה בפרשת יצחק רפאל, אלא החליט למסור את המשך הטיפול לידי היועץ המשפטי. במיוחד כועס משה שפירא על אשכול, על כי לא הישהה את פירסום מסקנות השופט משה גולן, ולא ניסה לטש-טשן. מני וגמור עם ראשי המפד"ל?

לחמוך בעתיד הקרוב במתנגדיו של אשכול, בתוך מפא"י.

צפוי לחץ ככר מצד הנהלות האוניברסיטאות על הממשלה, להגדיל את תמיכתה הכספית.

הלחץ יהיה מופ-נה בראש וראשונה כלפי שר האוצר פינחס ספיר וכלפי ראש הממשלה. הנהלות המוסדות להשכלה גבוהה סבורות כי תוכלנה לסמוך במערכה זו על תמיכתם של אבא אבן וזלמן ארן.

נשיא כיתה-משפט העליון לשעבר, יצחק אולשן, עשוי להתמנות כראש מועצת העתונות.

אחרי פרישתו של זאב שרף מתפי-קיד זה, הועלתה מועמדותו של אולשן באורח בלתי-רשמי, בפני כמה מראשי מוסדות העתונים, וההחלטה על כך תתקבל בקרוב.

הפגנתם של עמוס קינן, יגאל תומרקין ואורי זוהר נגד חוקי החירום, מול משרדו של ראש הממשלה בירושלים, עשויה לגרום לתגובת-שרשרת.

כוונתם של השלושה לפתוח בהפגנה, בה יתחלפו המפגינים מדי 24 שעות, במעין מירוץ שליחים.